

Viktor Pelevin

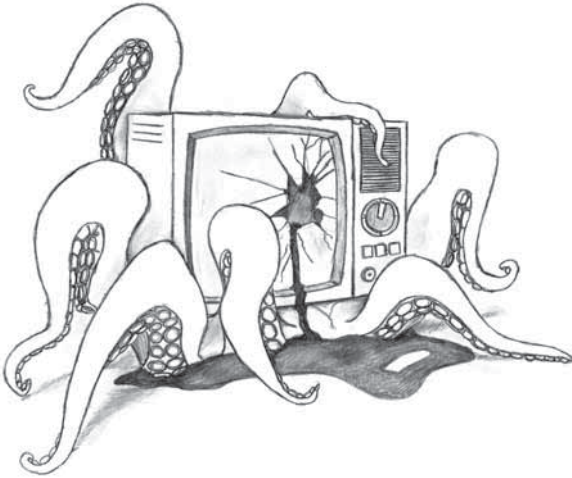
S.N.U.F.F.

Vydavateľstvo
Spolku slovenských spisovateľov

Viktor Olegovič Pelevin

S.N.U.F.F.

Utopický román Viktora Pelevina
o najhlbších záhadách ženského srdca a najvyšších
tajomstvách leteckého majstrovstva.

Russian text copyright © by Viktor Olegovič Pelevin 2011
© Translation rights into Slovak language are acquired via FTM Agency, Ltd., Russia 2015
Translation © Iva Vranská Rojková 2015
Cover illustration © Timotej Šebeň 2015
Cover design © Jana Satková 2015
Slovak edition © Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, spol. s r. o.,
Bratislava 2015
<http://www.vsss.sk>; e-mail: vsss@vsss.sk

Realizované vďaka štipendiu Literárneho fondu

s finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky

VYDAVATEĽSTVO
SPOLKU SLOVENSKÝCH SPISOVATEĽOV, spol. s r. o.

Z ruského originálu Viktor Pelevin: S.N.U.F.F., Eksmo, Moskva, Rossijskaja federacija, 2011
Preložila: Iva Vranská Rojková
Zodpovedná redaktorka: Anna Penkovová
Obálku s použitím ilustrácie Timoteja Šebeňa graficky spracovala: Jana Satková
Grafická úprava: Jana Satková
Tlač: P+M Turany

Prvé slovenské vydanie
Printed in Slovakia

ISBN 978-80-8061-880-3

*jour après jour les amours mortes
n'en finissent pas de mourir¹*

Serge Gainsbourg

¹ Deň za dňom mŕtve lásky neprestávajú umierať.

Prvá časť:

DAMSEL IN DISTRESS²

²Dievča v nebezpečenstve

Sú činnosti, čo ťa zachránia, *keď dušu ti nepokoj zjedá*³. Zmätený rozum pri nich chápe, čo robiť a v akom poradí – a dočasne nachádza pokoj. K nim patrí napríklad vykladanie pasiansu, strihanie brady a fúzov a tibetské meditatívne vysýpanie mandaly. Medzi ne zaraďujem aj už takmer zabudnuté umenie písať knihy.

Cítim sa príšerne.

Keby mi niekto povedal, že budem doslova ako posledný someliér sedieť pred manytú a všíť na seba na argumentovači vybrúsené kocky stavebnice slov, takému človeku by som napľul do tváre. Samozrejme, obrazne. Zatiaľ som ešte nezorkovateľ, hoci poznám to plemeno lepšie, než by som chcel. No tieto stručné memoáre som ani náhodou nenapísal pre ľudí. Pustil som sa do toho kvôli Manytúovi, pred ktorého čoskoro predstúpim – samozrejme, ak ma zatúži uvidieť (môže sa stať, že bude príliš zaneprázdnený, lebo na to stretnutie sa spolu so mnou poberie more národa).

Kňazi vravia, že pri každom obracaní sa na Singulárneho treba podrobne vysvetliť všetky okolnosti. Zlé jazyky tvrdia,

³ kurzíva – prekl.: Citát z Lermontovovej básne I smutno, i nudno

že sa tým snažia nafukovať ceny za deklamácie: čím je apelačia dlhšia, tým drahšie človeka vyjde prečítať ju v chráme. No keď ma už raz napadlo vyrozprávať túto históriu pred tvárou večnosti, urobím to podrobne, a vysvetlím dokonca aj to, čo sa beztak vie. Pretože zo sveta, na ktorý sme zvyknutí, nám čoskoro nemusí zostať nič okrem týchto náčrtkov.

Keď som sa pustil do spisovania poznámok, ešte som nevedel, ako sa celá táto história skončí – a udalosti sú poväčšine opísané tak, ako som ich prežíval a chápal v momente, kedy sa diali. Preto sa často vo svojom rozprávaní odvolávam na prítomný čas. Všetko by sa dalo opraviť v rámci korektúr, no zdá sa mi, že takto moja správa vyzereá autentickjšie – akoby osud tak chcel, že sa moja história ocitla zosnímaná na chrámový celuloid. Nech už všetko ostane tak, ako je.

V tomto príbehu účinkuje mladý Ork Grym a jeho priateľka Chloja. Okolnosti sa zbehli tak, že som tých dvoch dlhý čas pozoroval zo vzduchu a prakticky všetky ich dialógy, ktoré uvádzam, som nahral dištančnými mikrofónmi mojej *Hennelóry*. Preto mám možnosť porozprávať túto históriu tak, ako ju videl Grym – čím sa moja rola stáva oveľa zaujímavejšou, no nijako to neškodí dôveryhodnosti rozprávania.

Môj pokus vidieť svet očami mladého Orka sa môže niekomu zdať nepresvedčivý – osobitne v tej časti, kde opisujem jeho pocity a myšlienky. Súhlasím, úsilie civilizovaného človeka vnoriť sa do nepokojných stavov orkskej duše vyzereá podozrivo a neúprimne. Ja sa však nepokúšam vykresliť vnútorný portrét Orka do poslednej bodky.

Staroveký básnik tvrdil, že každé rozprávanie sa podobá na tkaninu napnutú na čepeliach presných vcítení. A ak

sú moje vcítania do orkskej duše presné – a oni presné sú – tak nie mojou zásluhou. Ani nie zásluhou našich someliérov, ktorí stáročie za stáročím tvorili takzvanú „orksú kultúru“, aby učinili jej duchovný horizont absolútne transparentným pre náležitý dozor a kontrolu.

Všetko je jednoduchšie. Ide o to, že som strávil značnú časť práce nad týmito zápiskami v čase, keď sa Grym hrou osudu stal mojim susedom a mohol som mu položiť každú otázku, čo ma zaujímala. A keď píšem „Grym si pomyslel...“ alebo „Grym sa rozhodol...“, nie sú to moje domnienky, ale trochu zredigované dešifrovanie jeho vlastného rozprávania.

Samozrejme, pokúsiť sa uzrieť svet, ktorý poznáme od detstva, orkskými očami je ťažká úloha. Ukázať, ako mladý barbar, ktorý nemá ani šajnu o histórii a vesmírnom systéme, postupne vracia do civilizácie, zvyká si na jej „zázraky“ a kultúru (s radosťou by som dal do úvodzoviek aj druhé slovo). No ešte ťažšie je pokúsiť sa vidieť cudzími očami samého seba – takže mi prichodí stať sa hrdinom chystaných memoárov hneď dvakrát: aj ako rozprávač, aj ako účinkujúci.

No ústredné miesto v tomto trúchlivom rozprávaní o láske a pomste nepripadá ani mne, ani Orkom, ale tej, ktorej meno ešte stále nedokážem spomenúť bez sĺz v očiach. Možno, že tak o desať – dvadsať strán ďalej naberiem dostatok síl.

Pár slov o mne. Volám sa Demjan-Landulf Damilola Karpov. Nemám zbytočné manitú na genealógiu mena, a viem len toľko, že časť týchto slov je blízka cirkevno-anglickému

jazyku, časť spisovnej ruštiny a časť pochádza zo zabudnutých starovekých jazykov, ktorými v súčasnosti na Sibíri už dávno nik nerozpráva. Moji priatelia ma volajú prosto Damilola.

Ak mám hovoriť o svojej kultúrnej a nábožensko – politickej samoidentifikácii (to je, samozrejme, vec veľmi relatívna – musíte však vedieť, či hlas k vám dolieha ponad prahy stáročí), som post – antikresťanský laik – existencialista, liberatívny konzervál, zamilovaný služobník Manytúa a jednoducho slobodný neangažovaný človek, zvyknutý o všetkom na svete rozmýšľať vlastnou hlavou.

Ak je reč o mojej práci – tak som tvorca reality.

Vôbec nie som blázon, ktorý si navráva, že je božstvom, rovným Manytúovi. Naopak, ja tú prácu, za ktorú tak málo platia, hodnotím triezvo.

Akákoľvek realita je čiastkou informačných technológií. To sa v rovnakej miere týka hviezdy, rozpoznanej mozgom z impulzov očného nervu, aj orkskej revolúcie, o ktorej informuje spravodajský program. K informačným technológiám patrí aj pôsobenie vírusov, usadených pozdĺž trasy nervu. Takže, ja som súčasne oko, nerv aj vírus. A ešte dopravný prostriedok oka k cieľu a (prechádzam na jemný šepot) dve rýchlopalné delá po bokoch.

Oficiálne sa moja práca nazýva „kameraman live news“. Ak máme veci nazývať pravými menami, cirkevno – anglické „live“ by tu bolo čestnejšie zmeniť na „dead“.

Čo robiť, každá epocha si vymýšľa svoje eufemizmy. V dávnych dobách miestnosť šťastia nazývali hajzeľ, potom záchod, toaleta, kúpeľňa a ešte kadejako – no každé z týchto slov postupne nasiaklo záchodovým zápachom a vyžadovalo zámenu. Presne tak je to aj s núteným zbavovaním

života – nech by ste ho pokrstili akokoľvek, podstata realizovanej procedúry vyžaduje častú rotáciu štítkov a etikiet.

Vďačne používam slová „kameraman“ a „videoumelec“, no v hĺbke duše, prirodzene, veľmi dobre chápem, čomu presne sa venujem. Všetci to v hĺbke duše veľmi dobre chápeme – pretože práve tam, v predvečnej tme, kde sa zažíha svetlo nášho rozumu, žije Manytú, a ten cez zdrapy akýchkoľvek slov vidí podstatu.

Moja profesia zahŕňa dva vzájomne neoddeliteľné aspekty.

Som videoumelec. Moje osobné virtuálne štúdio sa nazýva *DK v-arts & all* – jeho maličké nenápadné logo, ktoré je vidno v pravom dolnom rohu obrazovky pri veľkom zväčšení, poznajú všetci uznávaní profesionáli.

A som aj bojový pilot CINEWS INC – spoločnosti, ktorá sníma správy a snuffy.

Je to na štáte celkom nezávislá štruktúra, čo Orkom ťažko vysvetlíte. Orci nás upodozrievajú, že im klameme. Zdá sa im, že každá spoločnosť môže byť usporiadaná len podľa rovnakej schémy, ako je to u nich, len cynickejšie a podlejšie. No veď preto sú Orci.

Náš štát je prosto úrad, ktorý upcháva škáry na náklady daňových poplatníkov. Prezidilina neopľúva len lenivec, a z roka na rok je ťažšie nájsť záujemcov o zvolenie do tejto funkcie – dnes musia štátnych funkcionárov dokonca skrývať.

No všetkých drží pod krkom Manytúova Rezerva: chlapci stadiaľ nemajú príliš v láske, keď sa o nich veľa hovorí, a vymysleli dokonca špeciálny zákon o *hate speech*⁴. Pri jeho

⁴ o výrokoch zasievajúcich nenávisť

podrobnom skúmaní zistíte, že podeň spadá prakticky každá zmienka o nich. A tak, hoci CINEWS kašle na štát, s Rezervou sa nemieni ťahať za prsty. Ani s Manytúovým Domom, ktorý podľa zákona nepodlieha nikomu, len pravde (takže pátraním po nej sa netreba príliš intenzívne zaoberať– nemuselo by to byť správne chápané).

Nie som zlý umelec, no takých je mnoho.

Som však najlepší pilot. Aj v spoločnosti to všetci vedia. Práve mne vždy zveria najzložitejšie a najdelikátnejšie úlohy. A ja som nikdy neobľadol ani CINEWS INC, ani Manytúov Dom.

Skutočne milujem v živote len dve veci – moju kameru a moju suru.

Tentoraz porozprávam o kamere.

Svoju kameru *Hennelóra-25* s plným vizuálnym maskovaním mám v osobnom vlastníctve, čo mi umožňuje uzatvárať zmluvy za oveľa výhodnejších podmienok, než dokážu páni bez vlastného tátoša.

Kdesi som čítal, že *Hennelóra* je krycie meno machra antiky Jošku Rudela zo strany *Zelených SS*, významenaného Červeným krížom s korunkami a listami konope za hrdinstvá na africkom fronte. No môžem sa aj myliť, pretože historický aspekt ma zaujíma minimálne. Mne osobne taký názov pripomína meno láskavého a múdreho morského prasiatka.

Navonok je to stroj v tvare ryby s optikou na špici a niekoľkými kormidlami – stabilizátormi, čo z neho trčia v rôznych rovinách. Niektorým *Hennelóra* pripomína aerodynamické závodné motocykle dávnych epoch. Vďaka maskovacím manytú, ktoré pokrývajú jej povrch, má matno čiernu farbu. Ak by stála vertikálne, bol by som od nej o dve hlavy nižší.

Hennelóra sa dokáže neuveriteľne svižne premiestňovať vzduchom. Môže dlho krúžiť okolo cieľa a vyberať si najlepší uhol útoku alebo snímania. Robí to tak ticho, že sa dá začuť len z tesnej blízkosti. A pri zapnutom maskovaní je prakticky neviditeľná. Jej mikrofóny vedia zachytiť a nahráť rozhovor za zatvorenými dvermi, hyperoptika umožňuje vidieť cez stenu ľudské siluety. Je ideálna na špionáž, na letecký útok v prízemných výškach – no a, samozrejme, na nakrúcanie.

Hennelóra nie je najnovší model na trhu. Mnohí si myslia, že *Sky Pravda* ju vo väčšine parametrov predstihuje, najmä v oblasti nakrúcania pornofilmov v infračervenom spektre. *Pravda* má oveľa lepšie vizuálne maskovanie – systém „split time“ na kremíkových vlnovodoch. Tú vôbec nezaregistrujete. No moja *Hennelóra* využíva tradičné metamateriály, preto prilietáť príliš blízko k živým terčom sa mi nemusí vyplatiť. A keď už, tak radšej zo strany slnka.

Moja *Hennelóra* je však, po prvé, oveľa lepšie vyzbrojená. Po druhé, vďaka tuningu je akékoľvek porovnanie so sériovými modelmi bezpredmetné. Po tretie, zžil som sa s ňou ako s vlastným telom, a presedlať na inú kameru by mi prišlo veľmi zaťažko.

Keď vravím „bojový pilot“, neznamená to, že lietam na nebi ja sám so svojim tlstým bruchom ako naši vlasatí predkovia v ich kerozínových gondolách. Tak ako všetci vyspelí profesionáli našich čias pracujem z domu.

Sedím za kontrolným manytú s pokrčenými kolenami, opierajúc sa hrudou a bruchom o kopu mäkkých vankúšov – v podobnej polohe sa jazdí na rýchlostných motocykloch. Pod sebou mám najnaozajstnejšie orkské kniežatské sedlo z dávnych čias, ktoré som kúpil za ohromné peniaze u starožitníka. Je sčerneté časom a ešte sa na ňom dá rozlíšiť dra-

hocenná výšivka. Je poriadne tvrdé, čo pri práci v sede a pololažu pomáha predchádzať problémom s prostatou a s hemoroidmi.

Na nos si dávam ľahké okuliare so stereoskopickými manytú, v ktorých vidím priestor v okolí *Hennelóry* tak, ako keby som otáčal hlavou primontovanou ku kamere. Nad kontrolným manytú visí rytina starodávneho umelca *Štyria jazdci Apokalypsy*. Poprosil som známeho someliéra, aby jedného z jazdcov odstránil, čím sa moje pracovné miesto zdanlivo stalo pokračovaním metafory. Niekedy ma to nadchýna.

Pilotáž je zložitú umenie podobné jazde na koni: v rukách mám ohnuté rukoväte a pod chodidlami orkské strieborné strmene, kúpené spolu so sedlom a pripojené ku kontrolnému manytú. *Hennelóru* riadim zložitými, takmer tanečnými pohybmi nôh. Tlačidlá na rukovätiach majú na starosti bojové a snímacie systémy kamery; je ich veľmi veľa, no prstami ich poznám naspamäť. Keď kamera letí, zdá sa mi, že to letím ja, korigujúc svoju polohu v priestore najjemnejšími pohybmi nôh a rúk. Preťaženie však necítim. Keď začína ohrozovať kamerový systém, realita v mojich okuliaroch sčervenie, to je všetko.

Zaujímavé, že neskúsenejšiemu pilotovi oveľa menej hrozí zničenie kamery, pretože má aktivizovanú zabudovanú „ochranu pred hlupákom“. No ja musím tento systém vypínať kvôli niekoľkým mimoriadne vybrúseným manévrom – a ešte aby som si zachoval schopnosť klesnúť takmer k zemi. Ak sa rozbije kamera, ostanem živý. No stálo by ma to toľko manytú, že popravde by bolo lepšie, keby som rovno umrel. Vlastne preto naozaj lietam ja sám, a táto ilúzia je pre mňa najskutočnejšou realitou.

Už som hovoril, že plním najzložitejšie a najdelikátnejšie úlohy korporácie. Napríklad, začať ďalšiu vojnu s Orkami.

Samozrejme, treba o nich porozprávať hneď na začiatku, inak nik nepochopí, čo je to za slovo.

Prečo ich tak nazývajú? Nejde o to, že by sme sa k nim správali pohrdavo a považovali ich za rasovo menejcenných – také predsudky v našej spoločnosti nie sú. Každopádne, po fyzickej stránke to sú rovnakí ľudia ako my. Zhoda so starobylým slovom „ork“⁵ je tu celkom náhodná – hoci polohlasne poznamenávam, že náhody nebvávajú.

Podstata tkvie v ich oficiálnom jazyku, ktorý sa nazýva spisovná strednosibírčina.

Jestvuje taká veda – „lingvistická archeológia“, o ktorú som sa trochu zaujímal, keď som sa učil orkské príslovia a porekadlá. Výsledkom je, že si doteraz pamätám kopu všetkých zaujímavých faktov.

Do rozpadu Ameriky a Číny žiaden spisovný strednosibírsky jazyk nikde neexistoval. Vytvorili ho tajné služby narkoštátu Actland – keď vysvitlo, že čínske ekokráľovstvá, ktoré proti sebe bojujú za Veľkým Múrom, sa nebudú vmiešavať do diania, ak sa actlandskí Nazgúlovia rozhodnú pochutiť si na Sibírskej Republike. Actland sa vybral tradičnou cestou – rozhodol sa rozbiť Sibír na niekoľko bantustanov a každý prinútil hovoriť vlastným nárečím.

To boli časy všeobecného úpadku a degradácie, preto spisovnú strednosibírčinu vymysleli sfetovaní fušerskí migranti z čiernomorských brehov, ktorým, ako bolo v Actlande zvykom, vyplácali mzdu vo forme návykových látok. Vyzná-

⁵ Ork je pomenovanie pre postavu humanoida podobného škretom v knihe Pán prsteňov od Tolkiena. – pozn. prekl.

vali kult Druhého Mashiacha a na jeho pamiatku vytvorili spisovnú strednosibírčinu na báze ukrajinčiny s indušizmami – no z akéhosi dôvodu (možno pod vplyvom návykových látok) k nemu pricapili veľmi zložitú gramatiku, mätúci tvrdý znak a sedem minulých časov. A keď vymýšľali fonetický systém, pridali „úkanie“ – zjavne im nič iné neprišlo na um.

A tak úkajú už tristo rokov, ak nie päťsto. Už dávno neexistuje ani Actland ani Sibírska republika – no jazyk ostal. Doma hovoria spisovnou ruštinou, štátnym jazykom celej administratívy je však spisovná strednosibírčina. Na to prísne dohliada ich vlastný Úrad kultúrnej expanzie, a áno, dozeráme i my. No v skutočnosti dohľad nie je potrebný, pretože tým jazykom sa živí celá orkská byrokracia a vrhá sa preň po krku.

Orkský byrokrat sa tento jazyk najprv desať rokov učí, zato potom je pánom sveta. Každý dokument treba totiž najprv preložiť do spisovnej strednosibírčiny, potom ho zaevidovať, získať od riadiaceho orgánu rozhodnutie v spisovnej strednosibírčine, a až potom smie žiadateľ dokument znova podať. A ak je v ňom čo i len jedna chyba, môžu ho vyhlásiť za neplatný. Žijú a tlstnú z toho vedúci pracovníci všetkých orkských úradov a prekladateľských oddelení – a tých je tam viac než chlievov.

Do hovorovej reči spisovná strednosibírčina takmer neprenikla. Jedinou výnimkou je názov ich štátu. Nazývajú ho Urkajinský Urkaganát alebo Urkajina a sami seba nazývajú Urkami (zdá sa, že im to v náhlivosti navrhli podľa výzvy „ukry!“, hoci sú aj iné filozofické hypotézy). V ľudovej reči je slovo „Urk“ nepopulárne – patrí k honosnému patetickému štýlu a považuje sa za staromódno – úradné. No práve z neho vzniklo cirkevno – anglické „Orkland“ a „Orks“.

Urkovia, najmä tí, čo žijú v mestách, ktorí každou bunkou nasávajú našu kultúru a vo všetkom sa po nás opíčia, už mnoho stáročí nazývajú sami seba podľa cirkevno – anglického zvyku Orkami, pričom prehnane „ókejú“. Pre nich je to spôsob, ako vyjadriť protest proti autoritatívnemu despotizmu a ako poďakovať svoj civilizачný výber. Náš kinematografický priemysel to plne uspokojuje. Preto slovo „Ork“ takmer celkom vytesnilo termín „Urk“, a dokonca aj naše spravodajské kanály ich začínajú volať „Urci“ len vtedy, keď hustne historická atmosféra a ja dostávam rozkaz na vzlet.

Keď hovorím – „rozkaz na vzlet“, to samozrejme neznamená, že mi zveria prvý bojový útok. To zvládne každý nováčik. Mňa poverujú tým, aby som na chrámový celuloid nakrútil predvojnové spravodajstvo. Každý človek, čo pracuje v informačnom biznise, chápe, aká je táto robota dôležitá.

V skutočnosti na každej vojne pracuje more ľudí, no nezainteresovaný človek ich úsilie nevidí. Vojny sa obvykle začínajú, keď orkské mocenské zložky opäť raz pritvrdo (a oni to inak nevedia) potláčajú revolučný protest. A ďalší revolučný proces sa rozhára – tak to už vychádza – keď je načas nakrúcať novú sériu snuffov. Približne raz za rok. Niekedy trochu zriedkavejšie. Mnohí nechápu, ako to, že sa orkské povstania začínajú presne v potrebnom čase. Ja osobne to, samozrejme, neskúmam, no mechanizmus je mi jasný.

V orkských dedinách sa ešte aj dnes dostávajú do náboženského vytrženia pri pohľade na mikrovlnnú rúru. Nechápu, ako je to možné – oheň nikde, hamburgera sa nikto nedotýka, a ten je čoraz horúcejší. Robí sa to jednoducho – treba vytvoriť elektromagnetické pole, v ktorom sa častice hamburgera dostanú do búrlivého pohybu. Orkské revolúcie sa pripravujú presne tak ako hamburgery, s tou vý-

nímkou, že častice somarín v orkských lebkách sa neuvádzajú do pohybu elektromagnetický poľom, ale informačným.

Ani k nim netreba posielat' emisárov. Stačí, aby nejaká globálna metafora – a všetky naše metafory sú globálne – naznačila hrdej orskej dedine, že ak sa v nej prebudí túžba po slobode, ľudia prídu na pomoc. Vtedy sa v tej dedine túžba po slobode zaručene prebudí, jednoducho kvôli vidine bezprácného zisku – pretože centrálna vláda bude deň čo deň platiť viac a viac dedinskému starostovi, aby sa táto túžba čo možno najdlhšie neprebúdzala v plnej sile, no živelnú tendenciu k slobode a šťastiu už nebude možné zabrzdiť. Pričom my na to neminieme ani jeden manytú – hoci by sme si ich mohli natlačiť, koľko treba. Budeme len so záujmom sledovať proces. A keď sa vyeskaluje do potrebného stupňa, začneme bombardovať. Pochopiteľne, že nie tú dedinu, ale to, čo potrebujeme mať na záberoch.

Nevidím na tom nič mimoriadne odsúdeniahodné. Naše informačné kanály neklamú. Orkom skutočne vládne zriedkavá svoloč, ktorá si zaslúži bombardovanie v každom momente, a ak sa ich režim nejaví stelesneným zlom, tak výlučne preto, že je značne zriedený degeneratívnym marzomom.

Ani ospravedlňovať sa nemáme pred kým. Či nás odsudzujú, či nie – no sme, žiaľ, to najlepšie, čo na tomto svete je. A to si nemyslíme len my, ale aj samotní Orci.

Informačnou podporou revolučného hnutia v Orkladne sa zaoberajú someliéri z iného oddelenia. Ja zodpovedám výlučne za videolevel, čo je oveľa dôležitejšie aj z umeleckého, aj z náboženského hľadiska. Najmä celkom na počiatku vojny, keď už prebehla prvá vlna titulkov („svet Orkov varoval“), ale štandardný fídbek ešte nedorazil.